

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат:

Горана Ракић-Бајић

Тема:

Психолошко благостање: провера реалности конструкта
у оквиру мултидимензионог модела Керол Риф

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију</p> <p>Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду на седници одржаној 18.03.2016. године</p> <p>2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>др Марија Зотовић, ред. проф. за ужу научну област Психологија, изабрана у звање 26.9.2013, Одсек за психологију Филозофског факултета у Новом Саду, менторка</p> <p>др Иван Јерковић, ред. проф. за ужу научну област Психологија, изабран у звање 28.03.2013, Одсек за психологију Филозофског факултета у Новом Саду</p> <p>др Владимир Хедрих, ванр. проф. за ужу научну област Психологија, изабран у звање 19.11.2013., Филозофски факултет Ниш</p> <p>др Мирјана Беара, доцент за ужу научну област Психологија, изабрана у звање 01.10.2012., Државни универзитет у Новом Пазару</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме:</p> <p>Горана, Мирјана, Ракић-Бајић</p> <p>2. Датум рођења, општина, република:</p> <p>25.10.1975., Нови Сад, Србија</p> <p>3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе:</p> <p>07.12.2010., Нови Сад, „Утицај слике о себи и стратегија превладавања стреса на психолошко благостање“</p> <p>4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:</p> <p>Психологија</p>

III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Психолошко благостање: провера реалности конструкта у оквиру мултидимензионог модела Керол Риф

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација се састоји из 10 поглавља, која укључују списак коришћене литературе и прилоге.

Рад има 244 страна и 4 стране прилога, садржи уводни, теоријски и емпиријски део. Теоријски део се састоји од 4 поглавља и емпиријски део садржи 4 поглавља.

Прво поглавље теоријског дела има 44 стране и бави се савременим теоријским концептуализацијама психолошког благостања. У оквиру поглавља се излажу адаптациони модел, модел остварења циљева, модел социјалног поређења, модел „тока“, Динеров хијерархијски модел и мултидимензиони модел психолошког благостања Керол Риф, те разматра релација хедонистичког и еудемонистичког приступа проучавању психолошког благостања. Друго поглавље се бави мерењем психолошког благостања и има 29 страна. Наведене су методе прикупљања података, разматрано је питање поузданости и валидности мера психолошког благостања и приказан преглед досадашњих испитивања поузданости и валидности мултидимензионог модела Керол Риф. Треће поглавље има 10 страна и бави се демографским факторима психолошког благостања. У четвртном поглављу, које има 12 страна, се разматрају корелати психолошког благостања. Приказана су досадашња истраживања у којима су испитиване релације психолошког благостања и емоција, афективне везаности, личности и индивидуалних разлика. Такође, приказани су физиолошки аспект психолошког благостања и ефекти културе на психолошко благостање.

Емпиријски део рада има 129 страна и поглавља о спроведеном истраживању. Поговља су: проблем и циљеви истраживања (14 страна у оквиру којих се налази опис проблема, циљева истраживања и узорка, нацрт и варијабле истраживања, опис инструмената који су примењени и статистичких техника коришћених за обраду података), резултати (49 страна), дискусија (58 страна) и завршна разматрања (8 страна). Основна намера испитивања је била провера валидности конструкта психолошког благостања у оквиру еудемонистичког приступа Рифове и конструкција номолошке мреже, те испитивање релације психолошког благостања са партнерским афективним везивањем, другим мерама менталног здравља и демографским факторима. Приказ резултата је организован у односу на циљеве истраживања и укључује: проверу факторске структуре модела Керол Риф, испитивање структуре релација мера психолошког благостања са мерама субјективног благостања, афективним стилем партнерског везивања, анксиозности, самостишавања, оптимизма, песимизма, депресивне личности, самопроцене материјалне ситуације, физичког здравља и демографских варијабли. У оквиру дискусије се приказани резултати тумаче у односу на резултате досадашњих истраживања и теоријске поставке. У поглављу завршних разматрања су представљени закључци истраживања.

Литература је наведена у делу који има 7 страна. У раду се налази 48 табела, 9 слика и 9 графика.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Теоријски део дисертације представља увод и основу за постављање проблема и спровођење истраживања које је приказано у емпиријском делу. Теоријски део садржи све потребне целине. У њему је дат приказ теоријских сазнања и приступа, као и резултата претходних истраживања када се ради о конструктима који су у директној и индиректној вези са основним концептом овог истраживања, психолошким благостањем. У оквиру прве целине теоријског дела анализирају се теоријски приступи у овој области и представља теоријска концепција која представља основу овог рада.

У целини, теоријски део садржи све елементе који су потребни за формулисање истраживачких питања и креирање нацрта истраживања, што значи да ова целина представља адекватну основу за емпиријски део рада.

Емпиријски део рада кандидаткиња започиње постављањем основног истраживачког питања.

Комисија сматра да је постављени проблем теоријски заснован, као и да има одређену практичну димензију, па се може рећи да је проблем истраживања добро одабран и формулисан. У узорак истраживања је укључено 657 испитаника, узраста од 18 до 89 година. Кандидаткиња је у истраживању користила низ актуелних мерних инструмената, адекватно одабраних и усклађених са теоријским концептима на којима је проблем заснован. Сви примењени инструменти су адекватно и детаљно приказани - у смислу структуре, предмета мерења, релевантних психометријских карактеристика и начина мерења конструкта који је инструментом операционализован. У обради података коришћене су адекватне статистичке методе.

Резултати истраживања приказани су јасно, прегледно и исцрпно, према претходно постављеним циљевима.

Свака од анализа у вези са постављеним циљевима пропраћена је **дискусијом** која нуди опсежну анализу података добијених истраживањем, теоријски добро утемељену и поткрепљену емпиријским подацима.

У закључку кандидаткиња сумира добијене резултате и отвара низ питања која представљају важне смернице за унапређење даљег истраживачког рада, али и за практични рад са одраслим особама, са циљем повећања њиховог психолошког благостања.

Списак референци је обиман и указује на коришћење адекватне, актуелне литературе.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији

Нема објављених радова на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Резултати истраживања нису потврдили шестодимензиони модел психолошког благостања који је предложила Керол Риф, али ипак указују на мултидимензионалност психолошког благостања. Предложен је тродимензиони модел и испитивана његова релација са демографским факторима, мерама субјективног благостања и менталног здравља. Утврђено је да су мере психолошког благостања предиктори мера субјективног благостања при чему постоји заједнички извор варијансе мера психолошког и субјективног благостања који може индицирати да су у питању мере истог латентног конструкта. Испитивање релације психолошког благостања и афективног стила партнерског везивања је показало да су димензије анксиозност и избегавање предиктори свих мера психолошког благостања, при чему је анксиозност снажнији предиктор у односу на избегавање. Резултати који се односе на испитивање релације оптимизма, песимизма и депресивне личности као предиктора психолошког благостања, те анксиозности и самостишавања као његових консеквената указују да су оптимизам, песимизам и депресивна личност предиктори психолошког благостања, односно да са вишим нивоом оптимизма може да се очекује и виши ниво димензија психолошког благостања, а да са нижим нивоом песимизма може да се очекује и нижи ниво свих димензија психолошког благостања. Такође, са мањим степеном изражености депресивних карактеристика личности је очекивано више психолошко благостање. Све три димензије психолошког благостања су предиктори анксиозности, при чему са порастом нивоа психолошког благостања опада ниво анксиозности. Као предиктор самостишавања се издвојила димензија аутономија. Посматрано свеобухватно, испитивање релација психолошког благостања са оптимизмом, песимизмом, депресивном личношћу, анксиозности и самостишавањем показује да је очекивано да особе које у већој мери прихватају своју целовиту личност, себе доживљавају компетентним, имају осећај сврховитости, аутономне су и топле, способне за одржавање блиских, интимних односа истовремено показују и мање анксиозности, самостишавања, песимизма, имају мање изражене депресивне карактеристике личности, те показују виши степен оптимизма.

Испитивање релације самопроцене физичког здравља и самопроцене материјалне ситуације са мерама психолошког благостања указује да особе које имају виши степен самоприхватања, доживљај сопствене компетентности и сврховитости истовремено и боље процењују своје физичко здравље и своју материјалну ситуацију.

Испитивање ефеката демографских фактора на димензије психолошког благостања је показало значајан ефекат пола, нивоа образовања и брачног стања, при чему се ефекти разликују у односу на појединачне димензије. Жене показују виши ниво самоприхватања-компетенције у односу на мушкарце, више образовани испитаници показују више нивое аутономије и позитивних односа са другима у односу на ниже образоване испитанике, а испитаници у браку показују виши ниво позитивних односа са другима у односу на самце или разведене/удовце.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА НАПОМЕНА

Испитивање је спроведено по стандардима психолошких истраживања, на узорку одговарајуће величине, уз довољан број посматраних варијабли, одговарајућу методологију прикупљања и обраде података, адекватну интерпретацију, тако да су добијени резултати уверљиви.

Резултати истраживања организовани су према постављеним циљевима и хипотезама истраживања и приказани су јасно и прегледно помоћу табела и графикана, уз одговарајућа тумачења у тексту. Подаци добијени истраживањем су статистички обрађени помоћу адекватних статистичких анализа. Кандидаткиња је резултате истраживања јасно и прецизно тумачила, вршећи добру компарацију са резултатима из студија домаћих и страних аутора. Наведена литература је обимна, савремена и везана за истраживану проблематику. Кроз дискусију је остварено упоређивање података из литературе и резултата спроведеног истраживања. Указано је на теоријски и практични значај добијених резултата.

Комисија закључује да се приказ и тумачење резултата истраживања у оквиру дисертације могу сматрати адекватним и коректним.

IX	КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
1.	Дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.
2.	Дисертација садржи све битне елементе.
3.	Дисертација представља оригинални допринос науци нудећи валидацију једног од водећих теоријских модела психолошког благостања, као и идентификацију конструката који значајно доприносе благостању. Када се ради о практичној примени, конструкти испитивани у овом истраживању, као нпр. оптимизам, који су идентификовани као значајни предиктори и корелати благостања, могу бити предмет рада у оквиру терапијског процеса и интервенција са циљем побољшања менталног здравља и смањивања депресивности.
1.	Недостаци дисертације који би могли имати утицај на резултате истраживања нису уочени.
X	ПРЕДЛОГ:
	На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:
-	да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Иван Јерковић, председник

_____

др Марија Зотовић, ментор

_____

др Владимир Хедрих, члан

_____

др Мирјана Беара, члан

_____